

PODRŠKA ORGANIZACIJAMA U ISTRAŽIVANJU I ZAGOVARANJU

Pakrac, 20.11.2014.

Izveštaj s okruglog stola

INTERKULTURALNOST I MANJINSKE KULTURE U ODGOJNO-OBRAZOVNOM SUSTAVU

- Interkulturalno obrazovanje i obrazovanje nacionalnih manjina -

Na okruglom stolu održanom u organizaciji Srpskog demokratski foruma, Nansen dijalog centra i Inicijative organizacija civilnog društva „SVI Mi – Za Hrvatsku svih nas“ u Pakracu 20.11.2014. od 10 do 13 sati u Gradskoj vijećnici (Kurija Janković) okupile su se organizacije civilnog društva koje se bave interkulturalnim i manjinskim obrazovanjem, dionici iz lokalne samouprave, škola i tijela javne uprave koja se bave obrazovanjem kako bi razmijenili iskustva o primjerima dobre prakse i izazovima interkulturalnog obrazovanja i obrazovanja nacionalnih manjina.

Ivana Milas iz Nansen Dijalog Centra razjasnila je kako je osiguravanje uvjeta za interkulturalno obrazovanje naša međunarodna obveza i obveza u ključnim dokumentima vezanim uz obrazovanje, ali je i dobit jer je trajni mir moguće postići jedino međusobnim učenjem o kulturnim različitostima, uvažavanjem tih različitosti te prepoznavanjem različitih kulturnih utjecaja i utjecaja manjinskih kultura kao dijela bogatstva zajedničke kulturne baštine. Predstavljen je projekt Nova škola koji će uključivati otvaranje škole u Vukovaru koja će raditi po nadograđenom kurikulumu koji naglašeno njeguje interkulturalnost i uvažavanje različitosti. Ova škola će biti model interkulturalnog obrazovanja gdje bi učenici učili o vlastitoj kulturi, ostalim kulturama uključujući i kulture manjina te kroz participativne metode i izlazak u zajednicu istraživali kulturnu raznolikost kao dio zajedničkog kulturnog bogatstva. Predstavljen je i projekt Kulturne i duhovne baštine zavičaja koji je razvio Nansen Dialog Centar kako bi učenicima omogućio da kroz izvanastavnu aktivnost uče o različitim kulturama koje su utjecale i dale doprinos njihovom zavičaju.

Martina Horvat iz GONG-a predstavnica inicijativa organizacija civilnog društva GOOD i SVI MI – Za Hrvatsku svih nas naglasila je da je interkulturalno učenje sastavnica i Programa za ljudska prava Vlade RH iz 1999. i građanskog odgoja i obrazovanja, ali u postojećim nastavnim planovima i programima nema dovoljno prilika za interkulturalno učenje, a osobito za učenje kroz izvanučioničku nastavu i izlazak u zajednicu. To potvrđuju i podaci istraživanja koji govore o sve većoj socijalnoj distanci mladih prema osobama drugih etničkih i nacionalnih pripadnosti, osobito prema Romima i Srbima, ali i nerazumijevanje ustavnog načela nacionalne ravnopravnosti (koje se pokazalo u istraživanju političke pismenosti mladih koji su proveli GONG i FPZG i prema kojem preko 40% ispitanih srednjoškolaca smatra da bi etnički Hrvati u Hrvatskoj trebali imati veća prava od ostalih). U takvom okruženju manjine nemaju podršku za učenje o vlastitoj kulturi, jeziku i pismu te se javljaju izazovi u provedbi modela obrazovanja manjina.

Nakon toga je prof. Marija Puškarić iz Srednje škole Pakrac opisala primjenu modela C u obrazovanju talijanske zajednice s primjerima dobre prakse koja osobito uključuju izvanučioničku nastavu. Analizu manjinskog obrazovanja u Hrvatskoj u pogledu srpske nacionalne manjine izložio je Nemanja Relić, iz Srpskog demokratskog foruma. Naglasio je izazove u organiziranju C modela njegovanja jezika i kulture nacionalne manjine kao izborna opcija nakon nastave. Za uspješniju organizaciju tog modela

Projekt financira Europska unija:

Projekt sufinancira:

PODRŠKA ORGANIZACIJAMA U ISTRAŽIVANJU I ZAGOVARANJU

u svim školama u kojima se školuju pripadnici nacionalnih manjina ne postoji dovoljna politička i sustavna podrška, a roditelji učenika srpske nacionalne manjine ponekad nisu dovoljno informirani o pravu na obrazovanje djece na vlastitom jeziku i pismu ili se boje stigmatizacije svoje djece u zajednici. Nikola Ivanović iz Srpskog demokratskog foruma istaknuo je da je vrlo mali broj učenika srpske nacionalne manjine uključen u obrazovanja na vlastitom jeziku i pismu te da postoje ravnatelji/ici koji pokazuju otpore prema organiziranju nastave na jeziku i pismu srpske nacionalne manjine. Tanja Novotni Golubić, zamjenica župana Bjelovarsko-bilogorske županije, opisala je obrazovanje Čeha u njihovoj županiji s naglaskom na uspjehe i sve veći broj uključenih učenika. Obrazovanje Čeha odvija se na različiti način: od čeških škola koje obrazuju na češkom jeziku (A model) sve do njegovanja češkog jezika i kulture kroz izborne i izvan-nastavne aktivnosti u školama.

Sudionici su nakon zanimljive rasprave zaključili da je neophodno uložiti sustavne napore u podršku pripadnicima manjina da se obrazuju na vlastitom jeziku i pismu:

- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta te jedinice lokalne i regionalne samouprave trebaju poticati škole da organiziraju obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina te sankcionirati kršenja.
- Škole trebaju informirati roditelje o značaju ovog oblika obrazovanja, a učenicima osigurati nestigmatizirajuće okruženje i poticaj na uključivanje. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta te jedinice lokalne i regionalne samouprave trebaju potaknuti škole na aktivnosti informiranja službenim mehanizmima (npr. dopisom s uputama).
- S političke razine Vlade RH, Hrvatskog sabora i predsjednika treba biti poslana jasna poruka o podršci manjinskom obrazovanju kroz brigu o osiguravanju uvjeta te kroz konkretno i simboličko izražavanje podrške (postavilo se pitanje zašto neki dužnosnik ne bi posjeti nastavu manjinskog jezika i pisma i proveo sat u razredu s učenicima učeći npr. ćirilicu?).
- Razina lokalne samouprave je jako važna u osiguravanju uvjeta, podrške i informacija o manjinskom obrazovanju.

Također, potrebno je osigurati podršku za interkulturalno učenje u svim školama na način da se odgojno-obrazovne radnike potakne da u školama osiguraju prostor za učenje o različitim kulturama te da obilježavaju praznike nacionalnih manjina. Također, treba sustavno i kvalitetno uvesti građanski odgoj i obrazovanje koji bi unutar interkulturalne dimezije između ostalog i omogućio svim učenicima učenje o vlastitoj kulturi te o drugim kulturama, osobito o kulturama manjina koje su doprinijele zajedničkoj kulturi ove zemlje i to na uvažavajući način i kroz prepoznavanje njihovog doprinosa.

Specifične preporuke za Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta te Agenciju za odgoj i obrazovanje:

- U suradnji s jedinicama lokalne i područne samouprave poticati škole da organiziraju obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina službenim mehanizmima (npr. dopisom s uputama).
- Potaknuti škole da informiraju učenike i roditelje o mogućnosti uključivanja.
- Sankcionirati kršenja i onemogućavanje tog prava pripadnicima nacionalnih manjina jer postoje primjeri opstrukcija u provedbi na lokanim razinama.

Projekt financira Europska unija:

Projekt sufinancira:

PODRŠKA ORGANIZACIJAMA U ISTRAŽIVANJU I ZAGOVARANJU

- Omogućiti dodatno motiviranje bodovanjem za buduće obrazovanje učenicima koji se uključuju u programe obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina kao i u učenje o drugim jezicima i kulturama.
- Treba izraditi i objaviti nastavne planove i programe za obrazovanje nacionalnih manjina.
- Treba imenovati i omogućiti zainteresiranoj javnosti kontakte sa zaposlenicima tijela javne uprave koja se bave manjinskim obrazovanjem te poticati suradnju tih zaposlenika s predstavnicima manjina.

Specifične preporuke za jedinice lokalne i regionalne samouprave:

- Potaknuti škole da za učenike pripadnike nacionalnih manjina organiziraju nastavu njihovog jezika i kulture te da informiraju učenike i roditelje o mogućnosti uključivanja.
- Budući da je manje od 5% učenika srpske manjine uključeno u obrazovanje na vlastitom jeziku i pismu potrebno je potaknuti obrazovanje srpske manjina na vlastitom jeziku i pismu npr. u mjestu Dragalić na području Brodsko - posavske županije i u okolnim županijama.
- U lokalnoj zajednici važno je osigurati vidljivost kulturnih obilježja manjina te poticati uvažavanje manjinske kulture kao dijela zajedničke kulturne baštine. Lokalni i državni dužnosnici trebaju vlastitim primjerom pokazivati to uvažavanje kroz suradnju s predstavnicima manjina i osiguravanje uvjete za obilježavanje manjinskih praznika u zajednici. Pozitivan primjer bi bio obilježavanje obljetnice osnivanja Srpske muške gimnazije u Pakracu koja je osnovana prije više od 100 godina.

Specifične preporuke za odgojno-obrazovne ustanove:

- U školi je potrebno njegovati interkulturalnost tako što se osigurava učenje o kulturnim različitostima kroz obilježavanje događaja važnih manjinama koje žive u zajednici i aktivnosti koje omogućuju međusobno upoznavanje npr. kroz način uređenja škole i postere o manjinskim kulturama, projekte, posjete predstavnicima manjina ili manjinskim organizacijama u zajednici.
- Ključno je da i djeca pripadnika većinske skupine uče o manjinskim kulturama kao dijelu zajedničke kulturne baštine.
- Potrebno je informirati roditelje o mogućnostima uključivanja učenika u obrazovanje o jeziku i kulturi nacionalnih manjina.
- Učenicima treba osigurati nestigmatizirajuće okruženje te poticaj na uključivanje u programe obrazovanja manjina.
- Učenicima treba osigurati alternativne aktivnosti tijekom uključivanja u izborni vjerski odgoj te prilagodbe u rasporedu kako vjerski odgoj ne bi imao stigmatizirajuće i diskriminatorne utjecaje na učenike koji ga ne pohađaju.

Projekt financira Europska unija:

Projekt sufinancira:

